

Медіаграмотність у системі фахової підготовки журналіста

Бліцзапитання

- **Що варто зробити, якщо Ви натрапили на інформацію, яка викликала у Вас бурхливі емоції?**
- Поділитися цією інформацією в соціальних мережах, аби інші теж дізналися.
- Почати обговорювати цю новину з друзями у спільному чаті.
- Звернутися до надійного джерела, аби перевірити правдивість інформації.
- Вступити в дискусію в коментарях, аби з'ясувати, чи інформація правдива.

6. Ви натрапили на такий заголовок в одному з онлайн-медіа. Які ваші подальші дії? Оберіть усі відповіді, які вважаєте правильними.*

Description (optional)

**2999 гривень на одну електрику:
які тарифи в платіжках побачимо
цієї осені**

Стало відомо про масштабне підвищення цін.

Оберіть будь-яку кількість варіантів

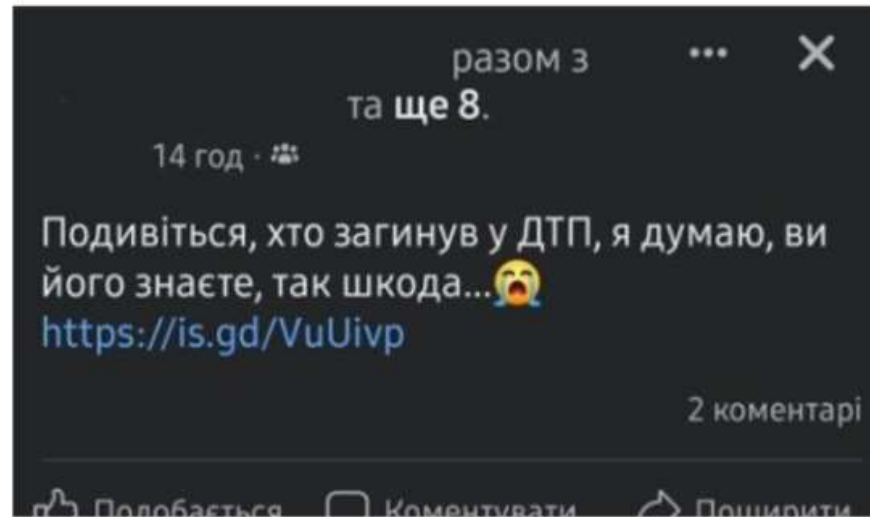
- А Відразу ж поділюся з друзями та родичами, бо це просто захмарні ціни.
- В Прочитаю статтю повністю, аби зрозуміти, чи заголовок не є маніпулятивним.
- С Перевірю цю інформацію в офіційних джерелах.
- D Зв'яжуся з редакторами медіа та висловлю обурення щодо такого підвищення цін.

Блок 5. Здатність убезпечити особисті дані та ресурси.

1. У фейсбуці ви натрапили на таке повідомлення. Що потрібно зробити? *

Description (optional)

А поділитися з друзями

В перейти за посиланням

С у жодному разі не відкривати лінк та поскаржитися на допис

D висловити співчуття в коментарях

7°C

Медіаграмотність – це рівень медіакультури, який стосується вміння користуватися інформаційно-комунікаційною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами

Фейк (побрехенька)

- **Фейк** (з англ. – підробка, фальшивка) – це неправдива інформація, яку намагаються видати за реальну новину. Вони розповсюджені не лише в соціальних мережах, але і в традиційних ЗМІ.

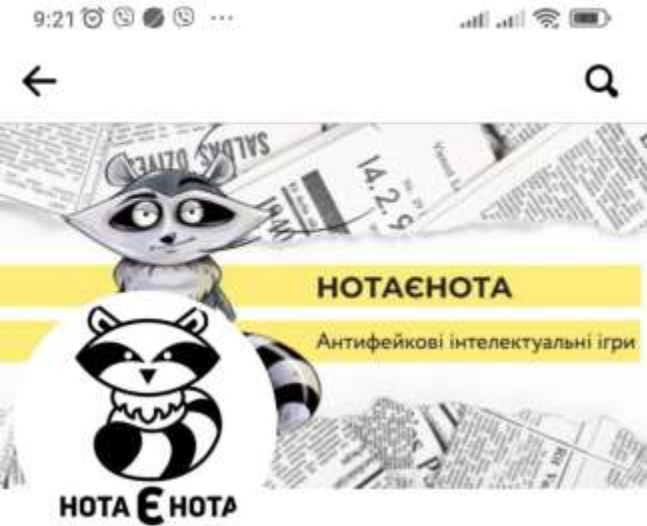

Фейк

- ▶ Інструмент інформаційної війни
- ▶ Світлини у фотошопі
- ▶ Вигадані неправдиві новини
- ▶ Спеціально створені фальшиві відеоролики
- ▶ Акаунти вигаданих людей
- ▶ Боти (віртуальні роботи)

НОТАЄНОТА

Антифейкові інтелектуальні ігри

НОТАЄНОТА

НотаЄнота

8,1 тис. позначок(-ки)
«Подобається»

читачі:
12 тис.

Антифейкові інтелектуальні ігри #нотаєнота
Авторка пр

WhatsApp

Повідомлення

Вподобано

Дописи

Інформація

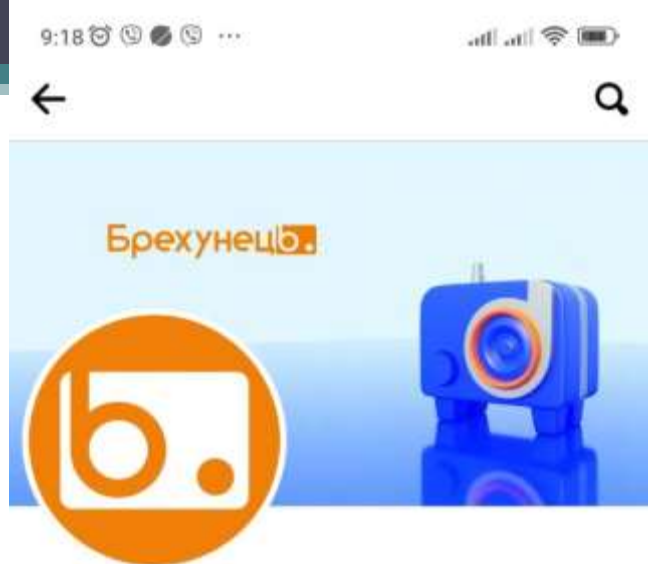
Відео

Більше ▾

Подробиці

📍 Сторінка · Освітній сайт

🔗 putinlies.com.ua

Брехунець.

Брехунець

2,7 тис. позначок(-ки)
«Подобається»

читачі:
2,9 тис.

Викриваємо фейки! Проект інформаційного
агентства Район.in.ua.

Повідомлення

Подобається

Дописи

Інформація

Відео

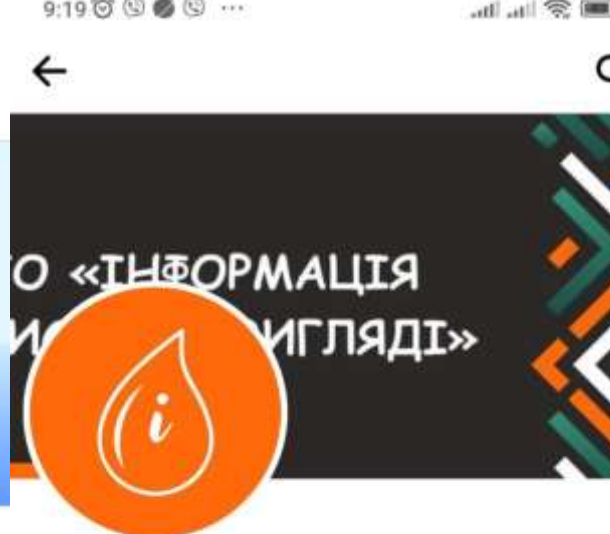
Більше ▾

Подробиці

📍 Сторінка · Новини та ЗМІ

✉ brekhunets.rayon@gmail.com

🔗 rayon.in.ua/tags/brekhunets/brehunec

ГО "Інформація в чистому вигляді"

951 позначок(-ки) «Подобається» · читачі: 1 тис.

Основною метою ГО є підвищення якості
інформаційного продукту у медіа, протидія
пропаганді, фейкам

Повідомлення

Вподобано

Дописи

Інформація

Відео

Більше ▾

Подробиці

📍 Сторінка · Неприбуткова організація

📍 Словацького 7, Lutsk, Ukraine

☎ 067 360 1830

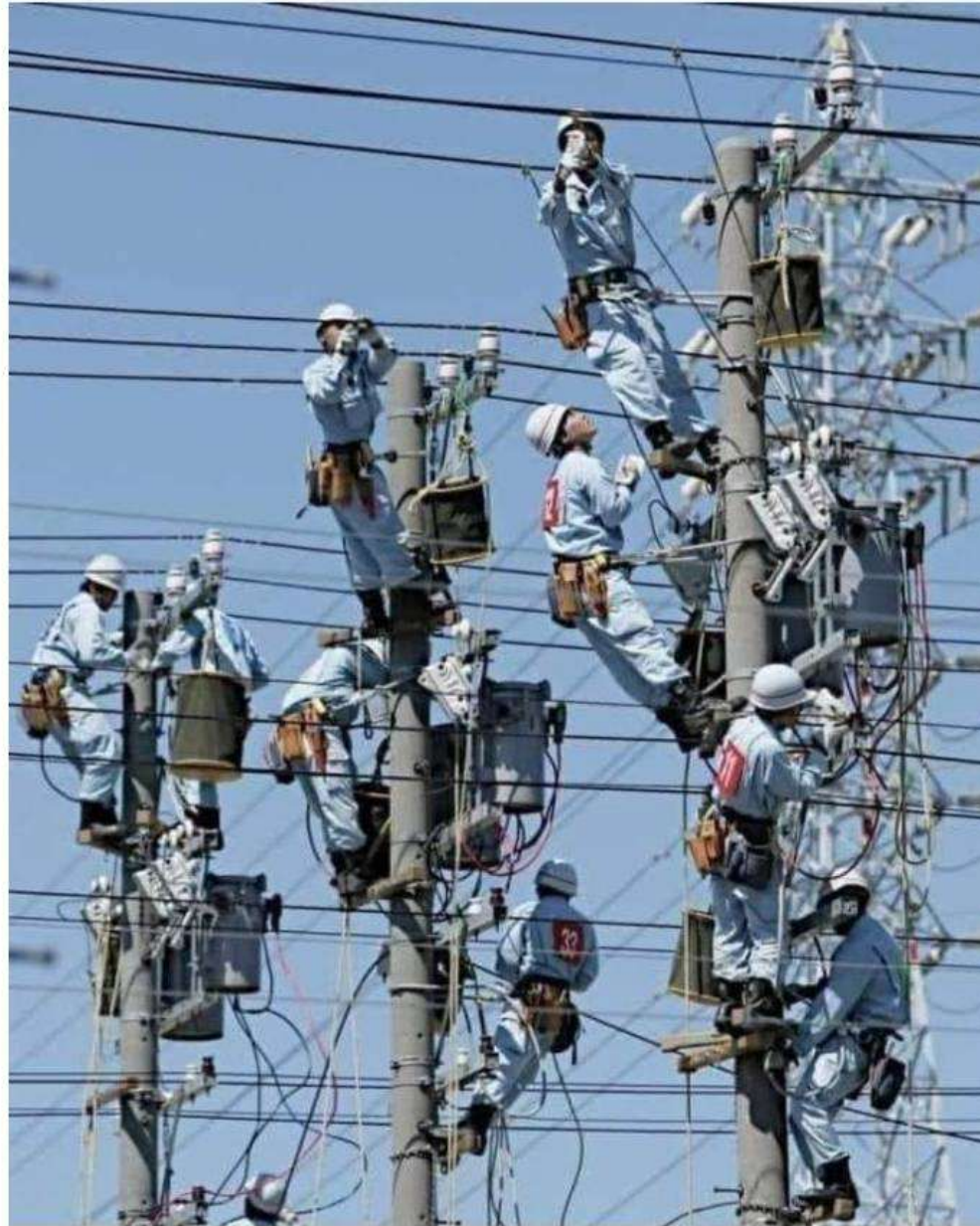
Фейкові світлини

- Зазвичай визначити правдивість тієї чи іншої картинки в інтернеті можна протягом декількох секунд, але, як виявляється, величезна кількість користувачів не вміють це робити і відразу вірять кожному «волаючому» фото.

Щира вдячність українським енергетикам
за їх працю. Здоров'я їм і Божого захисту.

**Цьому
зображенню
щонайменше
7 років.
Воно
не з України.**

Це не Херсонщина

!! Каховка.....
Дитина плаче,
ридає.... майже тоне
сама .... але рятує
своє цуценя ....

Це повинь у Сербії, 2014 рік

Це не Херсонщина

**Це повинь у В'єтнамі,
2016 рік**

Це не Херсонщина

**Це Амурська обла
2019**

Це не Херсонщина

Верховна Рада України 1h

Жителі Херсонщини, врятуйте своїх улюбленців від підтоплення. Не залишайте тварин на ланцюгах чи у вольєрах/клітках. Бережіть себе, евакуюйтеся і дайте меншим друзям шанс на життя! МВС України

Elena Lytvynova, Olexiy Pavluk and 895 others · 35 comments · 728 shares

Like Comment Share

Most relevant

МВС України @MVS_UA · 45 мин.

Жителі Херсонщини, врятуйте своїх улюбленців від підтоплення.

Не залишайте тварин на ланцюгах чи у вольєрах/клітках. Бережіть себе, евакуюйтеся і дайте меншим друзям шанс на життя.

3 762 1270 14.7K

Це паводок
на острові Пхукет

Не поширюй фейки навіть для ілюстрації трагедії!

Не підігравай ворогу!

Яка інформація в соцмережах сьогодні шкідлива?

- *«Перш ніж що-небудь розмістити в соціальних мережах або у приватних повідомленнях, спробуйте зрозуміти, якого результату ви можете досягти цим.»*
- *Пам'ятайте про критичне мислення!»*

СКОВОРОДА ТАКОГО НІКОЛИ НЕ ПИСАВ

Бідняк плаче, богач скаче,
а влада грабує.
Бідний люд синів убитих
на війні ховає.
Богач ситий і пихатий
весілля справляє

(Тарас Шевченко)

Г. С. Сковорода: "Ми переможемо
лише тоді, коли усвідомимо, що
за Україну треба не вмирати, а
вбивати"

ФЕЙК

Тетяна Леснікова

Написано майже 200 років тому, як пророцтво 🤔🤔🤔

31 ЖОВТ. О 18:55

44

4 коментарі

Подобається Коментувати Поширити

Фейкові пошукові групи

- У фейсбуці все більшої популярності набирають групи з назвами: “Пошук людей під час війни”, “Зниклі безвісти. Розшук”, “Пошук людей в Україні, які зникли після 24.02.2022р.” тощо. Контент кожної з них однаковий - пости про зниклих військовослужбовців з їхніми фото та приватною інформацією.

15 год · 0
Будь ласка допоможіть знайти. З 28.11.2022 зник зв'язок. З 30.11.2022 вважається зниклим безвісти. 57бригада,42 батальйон, Бахмут. Олараш Юрій Миколайович 1979р.н. Благаю не будьте байдужі. ❤️❤️❤️

Молитва
Журналіст

Історія ⓘ

- Об'єднано зі сторінкою Молитва
18 вересня 2022 р.
- Об'єднано зі сторінкою Молитва
18 вересня 2022 р.
- Створено - Молитва
27 березня 2022 р.

Люди, які керують сторінкою ⓘ

- Основні країни/регіони проживання людей, які керують цією сторінкою, включають такі:
Armenia (3)

Молитва
@aInterestingthings2022 - Журналіст

Головна **Групи** Відгуки Відео Більше ▾

Пов'язані групи

- Пошук зниклих
780 учасників · 5 дописів на день
- Пошук людей / Поиск людей
302 учасники · 5 дописів на день
- Україна сьогодні
477 учасників · 5 дописів на день
- Доброго вечора, ми з України!
174 учасники · 5 дописів на день
- Сильна Україна
278 учасників · 5 дописів на день

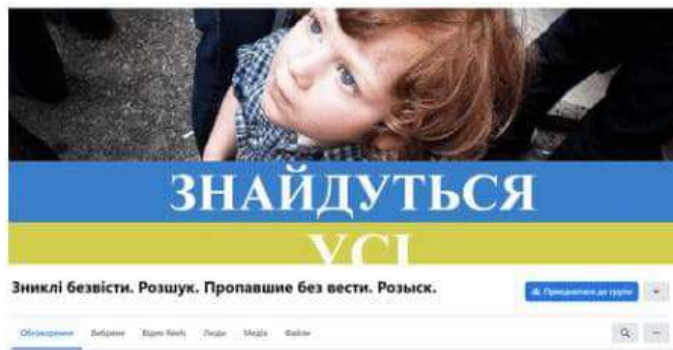
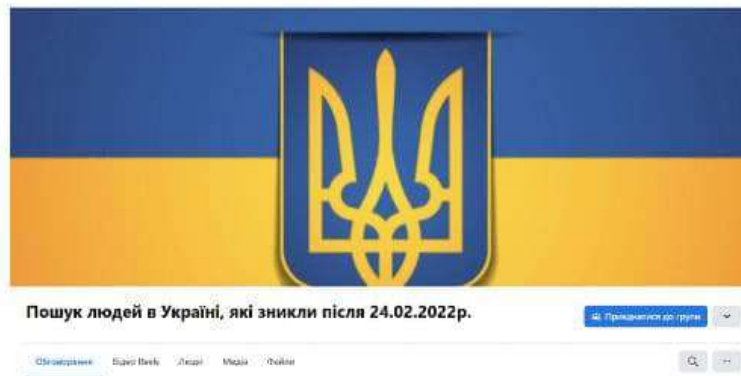
28 коментарів 2 тис. поширення

Чому в такі групи не варто публікувати дані щодо військових?

Ці групи не допомагають, а шкодять нашим бранцям

Вони виманюють приватну інформацію і ускладнюють повернення українців додому

My Puzzles

My Puzzles запитує доступ до ім'я й основна світлина цього профілю. У Facebook вашу ігрову активність можуть бачити ваші друзі й інші гравці.

Редагувати це

[Політика конфіденційності додатка My Puzzles](#)

Грати у Facebook

Торкніться, щоб грати
My Puzzles

ще 2 друга грають

Грати

Інформаційні “лякалки”

ЧУТКИ

Протягом 2-3 діб обов'язково реагувати на сигнали "ракетна небезпека", "повітряна тривога". (Убуття в бліндаж, сховище тощо).

Очікується масований ракетний. Завтра в 4.00 можливий повномасштабний наступ. Зі сторони Білорусі дрг просунуться до 15-20 км для відволікання наших військ. Будуть здійснюватись ракетні та авіа удари по всій країні, бази, жд станції, критична інфраструктура. Основні зусилля схід південь.
Від ССО ЗСУ:

інтерпретації бездоказової інформації невизначеного походження, яку неможливо перевірити, але яка широко розповсюджує

ФЕЙК

16.09.2023р

Зустріч полеглих героїв

**Не спит Україна...
Сьогодні за 16.09.2023
ночью привезли
більше ДВУХСОТ
трупов на
ВОЛЫНЬ...говорят,
такого привоза не
было давно...**

Юморная Ольгуша · 4 д. тому

Переклад

9879

737

2849

Типові ознаки ворожих фейків

- **Простота та зрозумілість** (інформація максимально проста та зрозуміла)
- **Емоційність** («Увага! Максимальний репост! Шок і сенсація!»)
- **Відсутність посилань на джерела та офіційні канали інформації** (їх зовсім немає!)

Популярний фейк про кров

- Повідомлення з військкомату: УВАГА!
ВАЖЛИВО!
- □ Наших героїв з Києва, хлопців привезли до нашого Військового шпиталю м. Луцьк, крові треба багато . НЕМАЄ КРОВІ 4мінус!
Просять всіх з цією групою крові прийти і здати для поранених. Киньте це повідомлення всім, у всі можливі групи!!!
- Група IV Rh (-) мінус

ФЕЙК

Вчора о 22:57

👍 962 reactions on this version

Наталія Мосейчук

Друзі!!!!!! До Шалімова щойно привезли наших хлопців з передової. Конче потрібна третя негативна кров, завтра з 9.00.

0958670986 - з усіх питань. Це пункт переливання крові.

Зробіть репост 🙏

Дякую.

ГЕРОЇ ПОВИННІ ЖИТИ! 🇺🇦

ПРЯМО В ЦІЛЬ!

Критично мислимо!

- апеляція до емоцій;
- відсутність грамотного оформлення тексту;
- немає джерела інформації;
- псевдоконкретика.

Пояснення фахівців

“Термінової і гострої потреби крові у зв'язку із нестачею певної групи та резусу не буває ніколи. Тому ставайте донорами, здавайте кров, але не поширюйте фейки та провокації ворогів”.

**ЗНОВУ
ФЕЙК!**

Фейк про усиновлення дітей

Боротьба на інформаційному фронті - PowerPoint

UKR.NET: Всі новини України, о... x | (Без теми) • nat_sh@ukr.net x | (20+) Facebook x +

facebook.com/permalink.php?story_fbid=4979608028755050&id=100001177050307

Сервіси Gmail YouTube Карты Новости Перевести (331) Мульти "Прав... Microsoft Office 365

Пошук у Facebook

Наталія

Igor Kozak
Вчора о 10:52 · 🌐

У Ворохту привезли 45 дітей, батьків убито, 10 з них 2022р.н. Можливо хтось хоче усиновити, розкиньте по групах 🙏 0966170261 Інна Василівна Лахман - лікар котрий займається цим

Боротьба на інф...pptx

Показать все

8°C Cloudy 23:58

Вербування в релігійні секти

Блага Вість
17 год · 🌐

🙏 **ЯКЩО ВИ
ЗБИРАЄТЕСЯ
МОЛИТИСЯ ЗА
УКРАЇНА,
СКАЖІТЬ
АМІНЬ.**

1,8 тис.
10 тис. коментарів

Блага Вість
2 д · 🌐

Якщо ви хочете помолитися за Бахмут в Україні, скажіть, будь ласка, **АМІНЬ!**

11 тис.
167 тис. коментарів · 2,4 тис. поширень

Богдан Роді

Православие

10 бер. о 06:37 · ⚙

сьогодні
Якщо ви хочете уберегти своїх дітей і онуків від
усякої біди, доторкніться до картинки та
напишіть Амінь. Священик помол...

Та це ще
одна секта
у фейсбуці!

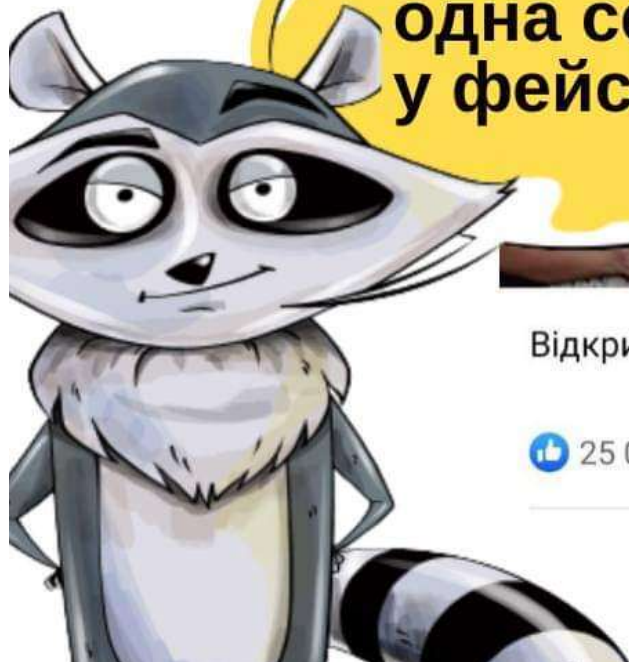
Відкриється в Messenger

Надіслати повідомлення

👍 25 042

524 477 коментарів • 1 887 поширень

ШАХРАЙСЬКА СХЕМА. Як вводять в оману

Ukraine media

11 травня о 10:37 · 🌐

В рамках соціальної програми ООН кожен мешканець України може отримати грошову допомогу. Для отримання виплат потрібно пройти просте опитування.

TCH

У рамках соціальної програми ООН кожен мешканець України може отримати
до 12 700 грн!

Спростовуємо фейк!

- Подібні опитування мають від кількох до кількох десятків питань, але в результаті питання стосуватимуться персональної інформації, де ви живете, з ким, який маєте дохід, який телефон тощо. Наприкінці нараховують суму в 10-20-50 тисяч гривень і просять ввести дані своєї картки: номер, CVV-код та термін дії. Все. Шахраї мають доступ до ваших коштів, а також достатню кількість персональної інформації за кілька хвилин.

Ваші кроки до медіаграмотності

- *свідомо формуйте свій інформаційний простір*
- *опануйте думки та емоції*
- *перевіряйте інформацію в різних джерелах*
- *перевіряйте власні упередження*
- *перевіряйте інформацію перед поширенням*

Поради від журналістів-практиків

- Не поширюйте нічого, що не має джерел інформації
- Не поширюйте те, у чому хоч на хвилину засумнівалися
- Не поширюйте нічого про неперевірені "загрозу", "біду", "зраду".
- Якщо дуже хочете щось поширити, от просто таки думаєте, що це ваша місія, але таки маєте сумнів, то перевірте інформацію в офіційних джерелах.

Спробуйте новий фактчек-бот «ПЕРЕВІРКА»

Бот-рятівник від фейкових новин

- Це бот-рятівник від фейкових новин, неперевіреної інформації, відвертої брехні, пропаганди рф.
- Він допоможе розрізнити фейкові новини у соцмережах, у політиці, визначити фейкові новини російських ЗМІ, спрямовані на боротьбу з Україною.
- Розпізнати фейки за допомогою фактчек-бота дуже легко.
- Надішліть інформацію, яку хочете перевірити на справжність. Ваше посилання відразу потрапляє команді, яка вміє швидко перевіряти великі масиви інформації із застосуванням штучного інтелекту.